FIL-QORTI TAL-APPELL KRIMINALI

Onor. Imħallef Dr. Aaron M. Bugeja M.A. (Law), LL.D. (melit)

Illum 23 ta' Marzu 2023

Appell numru 173/2019

Il-Pulizija
vs.
Jotham SALIBA

Il-Qorti rat is-segwenti:

A. L-IMPUTAZZJONIJIET

1. Dan huwa appell minn sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) nhar id-29 ta' Mejju 2019 fil-konfront ta` Jotham SALIBA (detentur tal-karta tal-identita` bin-numru 433270M) li ġie mixli talli f'dawn il-Gżejjer:
    a. Kien fil-pussess ta' mediċina psikotropika u ristretta (ecstasy) mingħajr awtorizzazzjoni speċjali skont il-Liġi liema mediċina instabet f'tali ċirkostanzi li juru li ma kinitx għall-użu esklussiv tiegħu;
    b. Li kellu fil-pussess tiegħu id-droga kokajina mingħajr awtorizzazzjoni meħtieġa skont il-Liġi;
    c. Li kellu fil-pussess tiegħu il-pjanta cannabis kollha jew biċċa minnha bi ksur tal-artikolu 8(d) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta;

d. Kien fil-pussess ta' mediċina psikotropika u ristretta (LSD) mingħajr awtorizzazzjoni speċjali skont il-Liġi liema mediċina instabet f'tali ċirkostanzi li juru li ma kinitx għall-użu esklussiv tiegħu;
e. Ikkommetta dawn ir-reati fi, jew ġewwa distanza ta' mitt metru mill-perimetru ta' skola, club, jew xi post simili fejn normalment jiltaqgħu iż-żgħażagħ bi ksur tal-artikolu 22(2) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta;
f. Li kien sar reċidiv b'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta).

B. IS-SENTENZA APPELLATA

2. Permezz tas-sentenza aktar 'il fuq imsemmija, l-appellant kien ġie misjub ħati mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) talli f'dawn il-Gżejjer, fil-15 ta' Frar 2013 u matul l-aħħar sena qabel din id-data (in suċċint):
   a. Kien fil-pussess ta' mediċina psikotropika u ristretta (ecstasy) mingħajr awtorizzazzjoni speċjali skont il-Liġi liema mediċina instabet f'tali ċirkostanzi li juru li ma kinitx għall-użu esklussiv tiegħu;
   b. Li kellu fil-pussess tiegħu id-droga kokajina mingħajr awtorizzazzjoni meħtieġa skont il-Liġi;
   c. Li kellu fil-pussess tiegħu il-pjanta cannabis kollha jew biċċa minnha bi ksur tal-artikolu 8(d) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta;
   f. Li kien sar reċidiv b'sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta)

   U ġie kundannat għall-piena ta' tmintax il-xahar priġunerija flimkien ma multa ta' elfejn u tliet mitt euro (€2,300).

C. L-APPELL INTERPOST

3. Illi Jotham SALIBA appella minn din is-sentenza fejn huwa talab lil din il-Qorti sabiex tirriforma s-sentenza appellata u b'hekk tikkonfermaha fejn din sabitu mhux ħati ta' pussess sempliċi ta' mediċina psikotropika u ristretta (LSD) u fejn ukoll ma sabitux ħati li kkommetta dawn ir-reati fi, jew ġewwa distanza ta' mitt metru mill-perimetru ta' skola, *club*, jew xi post simili sejn normalment jiltaqgħu

iż-żagħżagħ filwaqt li tħassarha u tirrevokaha fejn sabitu ħati tar-reati imsemmija aktar il-fuq u b'hekk tilliberah minn kull ħtija u piena; jew alternattivament billi tirriforma s-sentenza appellata f'dik il-parti li tikkonċerna l-piena inflitta u dan billi minflok timponi piena aktar ekwa u ġusta għaċ-ċirkostanzi tal-każ inkluż billi tikkunsidra lill-appellant li jkun kwalifikat sabiex ikun jista' jikkonsulta mal-Bord ta' Rijabilitazzjoni ta' Persuni li Nqabdu bid-Droga, u dan wara li pprmetta s-segwenti aggravji :

i. Li l-Qorti tal-Maġistrati għamlet apprezzament żbaljat tal-provi prodotti b'mod partikolari meta dik il-Qorti straħet fuq l-ammont ta' droga misjuba meta ġiet biex tiddetermina jekk il-pussess kontestat fl-ewwel imputazzjoni kienx pussess aggravat; li l-Qorti ried ikollha wkoll is-sikurezza li l-appellant mhux biss kellu kwantita ta' droga iżda ried li jiġi pruvat b'mod sikur l-intenzjoni li jispaċċa jew b'xi mod li jikkonsenja dik id-droga;
ii. illi f'dan il-każ il-fornituri ta' servizzi forensiċi ma kienux debitament akkreditati skont il-Liġi u b'hekk l-analizzar u r-rapport tax-xjenzat kien jikser id-drittijiet fundamentali;
iii. illi l-piena erogata kienet waħda esaġerata u sproporzjonata.

D. IL-PARTI ĠENERALI

4. Illi din il-Qorti hija Qorti ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Man ġistrati u ma tbiddilx l-apprezzament tal-provi magħmul mill-Qorti tal-Maġistrati meta dik il-Qorti tkun legalment u raġonevolment korretta fl-apprezzament li hija kienet għamlet. Fis-sentenza **Ir-Repubblika ta' Malta vs Emanuel ZAMMIT** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali (Sede Superjuri)[1] intqal:

---

[1] Tal-21 t'April 2005. Ara wkoll Ara, fost ohrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa**, 16 ta' Ottubru 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez** u r-**Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina** 24 ta' April 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak** 23 ta' Jannar 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed**; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino**, 7 ta' Marzu 2000, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt**, 1 ta' Dicembru 1994; u **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi**, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: **Il-Pulizija vs Andrew George Stone**, 12 ta' Mejju 2004, **Il-Pulizija vs Anthony Bartolo**, 6 ta' Mejju 2004; **Il-Pulizija vs Maurice Saliba**, 30 ta' April 2004; **Il-Pulizija vs Saviour Cutajar**, 30 ta' Marzu 2004; **Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan** et, 21 ta' Ottubru 1996; **Il-Pulizija vs Raymond Psaila et**, 12 ta' Mejju 1994; **Il-Pulizija vs Simon Paris**, 15 ta' Lulju 1996; **Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace**, 31 ta' Mejju 1991; **Il-Pulizija vs Anthony Zammit**, 31 ta' Mejju 1991.

Fil-kawża **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa** ġie mistqarr li :

> Kif gie ritenut diversi drabi, hawn qieghdin fil-kamp ta' l- apprezzament tal-fatti, apprezzament li l-ligi tirrizerva fl- ewwel lok lill-gurati fil-kors tal-guri, u li din il-Qorti ma tiddisturbahx, anke jekk

kif dejjem gie ritenut huwa principju stabbilit fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti li hija ma tiddisturbax l-apprezzament dwar il-provi maghmul mill-ewwel Qorti jekk tasal ghall-konkluzjoni li dik il-Qorti setghet ragjonevolment u legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha. Fi kliem iehor, din il-Qorti ma tirrimpjazzax id-diskrezzjoni fl-apprezzament tal-provi ezercitata mill-ewwel Qorti izda taghmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk dik l- ewwel Qorti kinitx ragjonevoli fil-konkluzjoni taghha. Jekk, izda, din il-Qorti tasal ghall-konkluzjoni li l-ewwel Qorti, fuq il-provi li kellha quddiemha, ma setghetx ragjonevolment jew legalment tasal ghall-konkluzjoni li tkun waslet ghaliha, allura din tkun raguni valida, jekk mhux addirittura impellenti, sabiex din il-Qorti tiddisturba dik id-diskrezzjoni u konkluzjoni.

5. Anke jekk din il-Qorti tistħarreġ ix-xiehda li tkun tressqet quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, ir-rwol ta' din il-Qorti jibqa' dak ta' reviżjoni tad-deċiżjoni mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati. Fil-kors ordinarju tal-funzjoni tagħha, ma ssirx Qorti ta' ritrattazzjoni, u ma terġax tisma' l-każ u tiddeċiedi l-każ mill-ġdid. Id-deċiżjoni jekk l-imputat ikunx ħati jew le teħodha l-Qorti tal-Maġistrati, li għandha d-dover li tanalizza l-provi u l-argumenti legali kollha u tasal għall-konklużjonijiet tagħha.[2]

6. Din il-Qorti, b'hekk tirrevedi s-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati billi tara jekk u safejn, bis-saħħa tal-provi li jkunu ġew miġjuba mill-partijiet u tal-argumenti legali dibattuti quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, setgħetx dik il-Qorti legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjoni milħuqa minnha fis-sentenza tagħha. Biex tagħmel dan ix-xogħol ta' reviżjoni din il-Qorti, tkun trid tifli l-provi u l-argumenti miġjuba quddiem il-Qorti tal-Maġistrati u tara jekk, u safejn, b'dawk il-provi li kellha quddiemha, il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx tasal għall-konklużjonijiet tagħha kif jidhru fis-sentenza b'mod tajjeb u skont il-Liġi.

7. Jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom skont il-provi u l-argumenti legali li

---

ma tkunx necessarjament taqbel mija fil-mija mieghu, jekk il-gurati setghu legittimament u ragonevolment jaslu ghall-verdett li jkunu waslu ghalih. Jigifieri l-funzjoni ta' din il-Qorti ma tirrizolvix ruhha f'ezercizzju ta' x'konkluzjoni kienet tasal ghaliha hi kieku kellha tevalwa l-provi migbura fi prim'istanza, imma li tara jekk il-verdett milhuq mill-gurija li tkun giet "properly directed", u nkwadrat fil-provi prodotti, setax jigi ragonevolment u legittimament milhuq minnhom. Jekk il-verdett taghhom huwa regolari f'dan is-sens, din il-Qorti ma tiddisturbahx (ara per ezempju Ir-Repubblika ta' Malta v. Godfrey Lopez u r-Repubblika ta' Malta v. Eleno sive Lino Bezzina decizi minn din il-Qorti fl-24 ta' April 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Lawrence Asciak sive Axiak deciza minn din il-Qorti fit-23 ta' Jannar 2003, Ir-Repubblika ta' Malta v. Mustafa Ali Larbed deciza minn din il-Qorti fil-5 ta' Lulju 2002, ir-Repubblika ta' Malta v. Thomas sive Tommy Baldacchino deciza minn din il-Qorti fis-7 ta' Marzu 2000, u r-Repubblika ta' Malta v. Ivan Gatt deciza minn din il-Qorti fl-1 ta' Dicembru 1994).

[2] u dan sakemm ma jkunx hemm raġunijiet eċċezzjonali entro l-parametri ta' dak li jipprovdi l-artikolu 428(3)(5) tal-Kodiċi Kriminali li din il-Qorti tkun tista' tiddeċiedi hi l-meritu tal-kawża.

kellha quddiemha, anke jekk dik ma kienetx l-unika konklużjoni li dik il-Qorti setgħet tasal għaliha, allura din il-Qorti ma tibdilx il-konklużjonijiet milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li jekk il-Qorti tal-Maġistrati tkun għamlet xogħolha tajjeb, din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdlilha s-sentenza tagħha, jekk mhux għax ikun hemm raġuni valida. Il-fatt biss li l-appellant ma jkunx jaqbel mal-konklużjonijiet tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati mhux biżżejjed biex din il-Qorti tibdel is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati.

8. Jekk mill-banda l-oħra din il-Qorti tara li, mill-provi li nġiebu jew mill-argumenti legali imresqin quddiemha, l-Qorti tal-Maġistrati tkun żbaljat fl-apprezzament tal-provi jew fl-interpretazzjoni tal-argumenti legali imresqin quddiemha, b'mod li allura din il-Qorti tqis ma jkunx sigur u sodisfaċenti li tistrieħ fuq dawk il-konklużjonijiet, allura din il-Qorti imbagħad għandha s-setgħa u d-dmir li tibdel dik is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati, jew dawk il-partijiet minnha li jirriżultaw li jkunu żbaljati jew li ma jirriflettux il-Liġi.[3]

9. Dawn il-provi pero jridu qabel xejn ikunu jirrispettaw ir-regoli tal-evidenza fi proċedimenti penali. L-artikolu 637 tal-Kodiċi Kriminali jgħid li għal dak li jirrigwarda xhieda ta' eta' minuri, xhieda tal-imputat kif ukoll ix-xhieda ta' persuni li huma klassifikati taħt l-artikolu 636 tal-Kodiċi Kriminali, fosthom persuni li jkollhom interess fil-kwistjoni li fuqha tkun meħtieġa x-xhieda tagħhom, jew fir-riżultat tal-kawża:

> id-deċiżjoni (dwar il-kredibbilta tagħhom) titħalla fid-diskrezzjoni ta' min għandu jiġġudika l-fatti, billi jittieħed qies tal-imġieba, kondotta u karattru tax-xhud, tal-fatt jekk ix-xhieda għandiex mis-sewwa jew hix konsistenti, u ta' fattizzi oħra tax-xhieda tiegħu, u jekk ix-xhieda hix imsaħħa minn xiehda oħra, u taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ.

10. Imbagħad l-artikolu 638 tal-Kodiċi Kriminali jagħmilha ċara li huwa fid-dover tal-Prosekuzzjoni li ġġib il-provi kollha u l-aħjar prova possibbli sabiex il-grad tal-prova tal-Prosekuzzjoni jintlaħaq

---

[3] Ara wkoll, fost oħrajn, l-Appelli Kriminali Superjuri: **Ir-Repubblika ta' Malta vs Rida Salem Suleiman Shoaib**, 15 ta' Jannar 2009; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Paul Hili**, 19 ta' Gunju 2008; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Etienne Carter**, 14 ta' Dicembru 2004; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Domenic Briffa**, 16 ta' Ottubru 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Godfrey Lopez** u **Ir-Repubblika ta' Malta vs Eleno sive Lino Bezzina,** 24 ta' April 2003; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Lawrence Asciak sive Axiak,** 23 ta' Jannar 2003, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Mustafa Ali Larbed**, 5 ta' Lulju 2002; **Ir-Repubblika ta' Malta vs Thomas sive Tommy Baldacchino**, 7 ta' Marzu 2000, **Ir-Repubblika ta' Malta vs Ivan Gatt**, 1 ta' Dicembru 1994; u **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Azzopardi**, 14 ta' Frar 1989; u l-Appelli Kriminali Inferjuri: **Il-Pulizija vs Andrew George Stone**, 12 ta' Mejju 2004, **Il-Pulizija vs Anthony Bartolo**, 6 ta' Mejju 2004; **Il-Pulizija vs Maurice Saliba**, 30 ta' April 2004; **Il-Pulizija vs Saviour Cutajar**, 30 ta' Marzu 2004; **Il-Pulizija vs Seifeddine Mohamed Marshan et**, 21 ta' Ottubru 1996; **Il-Pulizija vs Raymond Psaila et**, 12 ta' Mejju 1994; **Il-Pulizija vs Simon Paris**, 15 ta' Lulju 1996; **Il-Pulizija vs Carmel sive Chalmer Pace**, 31 ta' Mejju 1991; **Il-Pulizija vs Anthony Zammit**, 31 ta' Mejju 1991.

b'suċċess. Jekk dawk il-provi jkunu jikkonsistu prinċipalment fil-verżjoni ta' xhud waħdieni, il-Qorti xorta waħda tista' tasal sal-grad ta' prova rikjest fi proċedimenti kriminali, jekk dak ix-xhud ikun ġie emnut; u dan peress li f'din l-eventwalita, din ix-xiehda ssir biżżejjed biex tagħmel prova sħiħa u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt ġie ippruvat minn żewġ xhieda jew aktar. Fil-fatt l-artikolu 638(2) tal-Kodiċi Kriminali jgħid li xhud wieħed waħdu, jekk emnut, huwa suffiċjenti sabiex fuq ix-xiehda tiegħu il-Qorti tkun tista' ssib ħtija. Dan il-prinċipju ġie kkonfermat f'diversi każijiet li dawn il-Qrati kellhom quddiemhom fil-passat.[4] Jiġifieri huwa legalment korrett u permissibbli Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tasal li ssib ħtija f'persuna akkużata fuq ix-xiehda ta' xhud wieħed biss.

11. In oltre kif gie ritenut mil-Qorti fl-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Thorne:**[5]

> mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghall-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l- Qorti, f' kaz ta' konflitt fil-provi, trid tevalwa l-provi skond il-kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali w tasal ghall-konkluzzjoni dwar lil min trid temmen u f' hix ser temmnu jew ma temmnux'.

12. F'dan il-kuntest, allura, l-akbar sfida li jkollhom il-Qrati fil-każijiet li jisimgħu hija li jiskopru l-verita storika; u dan peress li l-evidenza li tinġieb quddiemhom - kemm dik diretta, kif ukoll dik indiretta - mhux dejjem neċessarjament twassal għall-dik il-verita'. Xhud jista' jkun konsistenti kemm fil-veritajiet li jgħid, kif ukoll fil-gideb li jista' jkun qiegħed jgħid. U huwa għalhekk li jeżisti wkoll ir-reat ta' sperġur. Il-Qrati ma għandhomx is-setgħa li jaqraw l-imħuħ tan-nies. Il-Qrati jippruvaw jifhmu xi jkollhom f'moħħhom, f'qalbhom u fil-kuxjenza tagħhom in-nies li jidhru quddiemhom biss mill-kliem li jgħidu u mill-egħmil tagħhom. Il-Qrati jridu jistrieħu biss fuq il-provi li jkunu nġiebu quddiemhom – ċjoe l-evidenza diretta jew l-evidenza indiretta.

13. Mill-banda l-oħra biex persuna tiġi misjuba ħatja, il-Liġi kriminali **ma teħtieġx** li din tkun stabbilita b'ċertezza assoluta. Il-Liġi tal-proċedura Maltija hija imnisla mis-sistema Ingliża fejn huwa

---

[4] Ara fost oħrajn l-appelli kriminali sede inferjuri fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Bonavia** ppreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata s-6 ta' Novembru 2002; **Il-Pulizija vs Antoine Cutajar** ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u deċiża fis-16 ta' Marzu 2001; **Il-Pulizija vs Carmel Spiteri** ippreseduta mill-Imħallef David Scicluna u deċiża fid-9 ta' Novembru 2011; Ara wkoll **Ir-Repubblika ta' Malta vs Martin Dimech** deċiża mill-Qorti tal-Appell Sede Superjuri u ppreseduta mill-Imħallfin Joseph Filletti, David Scicluna u Joseph R. Micallef u datata 24 ta' Settembru 2004.

[5] Deċiza fid-9 ta' Lulju 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri ippreseduta mill-Imħallef Joseph Galea Debono.

meħtieġ li biex Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tkun tista' ssib ħtija f'akkużat, il-Prosekuzzjoni tkun trid irnexxielha tipprova l-każ tagħha lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni in bażi għall-provi imresqa minnha. Jekk id-Difiża tipprova l-punt tagħha fuq bażi ta' probabbilita, jew tislet argument, inkluż mill-provi tal-Prosekuzzjoni stess, u jirnexxielha ddaħħal dubju dettat mir-raġuni, allura l-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-akkużat.

14. Il-Qorti tkun tista' tasal għal din il-konklużjoni biss wara li tkun għarblet il-provi ammissibbli kollha li jkunu tressqu quddiemha, jiġifieri kemm l-evidenza ordinarja kif ukoll dik esperta, kemm dik diretta u kif ukoll dik indiretta. Fl-aħħar mill-aħħar dik il-Qorti trid tkun żgura moralment, sure fis-sistema Legali Ingliż,[6] li l-każ seħħ skont kif tkun qed tipprospetta l-Prosekuzzjoni lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. Dan huwa l-ogħla livell ta' prova li l-Liġi teħtieġ biex tinstab ħtija; livell li huwa anqas miċ-ċertezza assoluta, iżda li huwa ogħla mill-bilanċ tal-probabbilitajiet.

15. Fil-każ Ingliż **Majid**,[7] Lord Moses stqarr hekk:

> Judges are advised by the Judicial Studies Board, as they have been for many years, to direct the jury that before they can return a verdict of guilty, they must be sure that the defendant is guilty.

16. Inoltre, fil-ktieb tagħhom **The Modern Law on Evidence**, Adrian Keane u Paul McKeown[8] jgħidu s-segwenti:

> In the wake of difficulties encountered with the formula of proof beyond reasonable doubt, Majid makes it clear that the direction on the criminal standard must adhere to the formula of proof by being "sure", in accordance with the longstanding advice given to judges by the Judicial Studies Board. That advice currently contained in the Crown Court Bench Book, is simply that the prosecution prove their case if the jury, having considered all the relevant evidence, are sure that the accused is guilty. Further explanation is described as 'unwise'. If the jury are not sure then, they must find the accused not guilty.

17. Meta jiġi biex ifisser dan il-grad ta' prova fi proċedimenti kriminali, l-Imħallef William Harding kien xi drabi jirreferi għal dal-kunċett bħala l-prinċipju **<u>tas-sikurezza</u>**. Hekk per eżempju fl-appell kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Peralta** deċiża mill-Qorti Kriminali nhar il-25 t'April 1957 dik il-Qorti kienet qalet li f'dak il-każ, in bażi għall-provi miġjuba quddiemha hija setgħet tasal **<u>b'sikurezza</u>**

---

[6] **R v Majid**, 2009, EWCA Crim 2563, CA at 2
[7] ibid.
[8] Oxford University Press, 2012, p. 106 – 108.

għall-konklużjoni fir-rigward tal-istat tal-imputat, liema stat fattwali kellu jiġi pruvat in bażi għal suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. B'hekk dik il-Qorti ġja fl-1957 kienet irrikonoxxiet l-ekwivalenza bejn l-istat mentali ta' sikurezza mas-suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni, kif ukoll illum rifless fil-ġurisprudenza l-aktar reċenti fl-Ingilterra u Wales.

18. U huwa biss meta jkun hemm **<u>id-dubju veru, bażat fuq ir-raġuni, fuq is-sens komun u fuq il-buon sens, ċjoe d-dubju li jibqa' jippersisti wara li jsir stħarriġ dettaljat u b'attenzjoni, b'diliġenza u b'mod imparzjali tal-provi u l-argumenti kollha li jkunu ġew imresqin mill-Prosekuzzjoni u mid-Difiża</u>** li mbagħad, jekk jibqa' jippersisti dan id-dubju, jkun jista' jingħad li dak il-livell ta' sikurezza, ossija suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni ma jkunx intlaħaq; u li allura bħala konsegwenza, il-Qorti ma tkunx tista' tiddikkjara lill-ħati tal-akkużi miġjuba kontrih.

19. Meta l-partijiet fi proċeduri penali, jagħżlu li jresqu prova, huma jridu jissodisfaw il-best evidence rule, ċjoe jridu jresqu l-aħjar prova li tkun tista' tiġi preżentata fil-każ konkret. Fis-sentenza fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Spiteri** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali, ġie ritenut is-segwenti:

> Huwa principju fondamentali fil-process kriminali li l-ligi tesigi li kull min jrid jipprova xi haga, ghandu jressaq l-ahjar prova, u dan jista' biss jaqa' fuq prova sekondarja kemm il-darba din l-ewwel jew l-ahjar prova mhiex disponibbli. Hu veru wkoll, izda, li min ghandu jiggudika jista', skond il-ligi, u minkejja dan il-principju fondamentali appena msemmi, joqghod fuq ix-xhieda anke ta' persuna wahda jekk b'dak li tghid din il-persuna, jikkonvinci lill-gudikant sal-grad tal-konvinciment morali mill-htija tal-persuna akkuzata.

20. Illi huwa importanti wkoll li din il-Qorti tirreferi għar-regola tal-hearsay u kif din tiġi applikata fil-kamp penali Malti. L-artikoli 598 u 599 tal-Kodiċi ta' Organizazzjoni u Proċedura Ċivili (Kap 12) li jirregolaw **il-hearsay evidence**, u reżi applikabbli fi proċedimenti quddiem Qrati ta' Ġustizzja Kriminali bis-saħħa tal-artikoli 520(1)(d) u 645 tal-Kodiċi Kriminali jgħidu kif ġej:

> **598.** (1) Bħala regola, il-qorti ma tiħux qies ta' xiehda dwar fatti li x-xhud igħid li ġie jafhom mingħand ħaddieħor jew li qalhom ħaddieħor li jista' jinġieb biex jagħti xiehda fuq dawk ilfatti.
>
> (2) Il-qorti tista', ex officio, jew fuq oppożizzjoni tal-parti, ma tħallix jew tiċħad li jsiru mistoqsijiet bi skop li jittieħdu xiehda bhal dawk.

(3) Iżda l-qorti tista' ġġiegħel lix-xhud li jsemmi l-persuna li mingħandha jkun sar jaf il-fatti li għalihom jirriferixxu dawk ilmistoqsijiet.

599. Il-qorti tista', skont iċ-ċirkostanzi, tippermetti xiehda fuq kliem ħaddieħor u tieħu qies tagħha, meta dan l-istess kliem ħaddieħor ikollu, fih innifsu, importanza sostanzjali, fuq il-meritu tal-kawża jew ikun jagħmel parti mill-meritu; inkella meta dan ħaddieħor ma jkunx jista' jinġieb biex jixhed, u l-fatti jkunu tali li ma jkunux jistgħu jiġu ppruvati sewwa xort'oħra, l-aktar f'każijiet ta' twelid, ta' żwieġ, ta' mewt, ta' assenza, ta' servitù, ta' rjieħ ta'immobbli, ta' pussess, ta' drawwiet, ta' ġrajjiet storiċi pubbliċi, ta'reputazzjoni jew ta' fama, ta' kliem jew fatti ta' nies li mietu jew li jkunu assenti u li ma kellhom ebda interess li jgħidu jew jiktbu l-falz, u ta' fatti oħra ta' interess ġenerali jew pubbliku jew li jkunu magħrufa minn kulħadd.

21. Fil-kawża deċiża minn din il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Janis Caruana** tal-14 ta' Mejju 2012 mill-Imħallef Lawrence Quintano il-kwistjoni tal-**hearsay evidence** kienet ġiet indirizzata b'dan il-mod:

21. Bir-rispett kollu, il-hearsay rule tagħna (fl-artikolu 599) mhix daqshekk riġida daqs kemm wieħed jaħseb. Fil-fatt l-ewwel parti ta' dan l-artikolu jgħid hekk:
'599. Il-qorti tista', skont iċ-ċirkostanzi, tippermetti xiehda fuq kliem ħaddieħor u tieħu qies tagħha, meta dan l-istess kliem ħaddieħor ikollu, fih innifsu, importanza sostanzjali, fuq il-meritu tal-kawża jew ikun jagħmel parti mill-meritu; inkella meta dan ħaddieħor ma jkunx jista' jinġieb biex jixhed, u l-fatti jkunu tali li ma jkunux jistgħu jiġu ppruvati sewwa xort'oħra,'

22. Fil-fatt fil-kawża 'Joseph Mary Vella et versus il-Kummissarju tal-Pulizija' il-Qorti Kostituzzjonali nhar it-13 ta' Jannar 1988 qalet hekk:
'Issa, fil-każ preżenti, si tratta ta' depożizzjoni ta' xhud dwar x'qallu ħaddieħor li ma jistax jiġi prodott minħabba li x-xhud ġie marbut bis-sigriet professjonali fuq l-identita' ta'dan il-ħaddieħor. Ċertament il-klem ta' dan il-ħaddieħor jistgħu, fiċ-ċirkostanzi tal-każ, ikollhom importanza sostanzjali fuq il-mertu tal-kawża. Għalhekk il-Qorti ma tara l-ebda raġuni l-għala għandha tiddipartixxi millkonlużjoni tal-ewwel qorti (li tħalli lil dan ix-xhud jiddeponi).'

23.Ukoll fl-Ingilterra u f'Wales ir-regola tal-hearsay m'għadhiex stretta daqsa qabel. Il-Qorti Ewropea Dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fil-każ ' Al-Khawaja and Tahery versus the United Kingdom' tal-15 ta' Diċembru 2011 (deċiżjoni tal-Grand Chamber) qalet hekk f'pargrafu 130:

'However, the Court notes that the present cases have arisen precisely because the legal system in England and Wales has abandoned the strict common law rule against hearsay evidence. Exceptions to the rules have been created, notably in the 1988 and 2003 Acts, which allowed for admission of ST's statement in Al-Khawaja's case and T's statement in Tahery's case.'

24. Fil-każ ta' Al-Khawaja, ST kienet għamlet rapport lill-Pulizija numru ta' xhur sewwa wara li kienet allegatament assaltata minn tabib. ST għamlet suwiċidju qabel il-ġuri. L-Imħallef li ppresieda ħalla li jinqara r-rapport waqt il-ġuri u ta direzzjonijiet appożiti. (Ara paragrafi 9 -19 tal-istess sentenza). Il-Grand Chamber ma sabitx vjolazzjoni talartikolu 6 (ara par.158 tas-sentenza).

25. Issa, jekk wieħed janalizza s-sitwazzjoni fil-każ li jinsab fil-preżent quddiem il-Qorti, ir-rapport bl-ebda mod ma jgħid li min għamel ir-rapport dwar is-serqa indika lill-appellant. Kieku kien hekk ir-rapport kien ikun prova li sar it-tali kliem iżda mhux prova li l-appellant wettaq is-serqa għalkemm l-istess rapport kien ikun jista' jintuża biex jikkorobora provi oħra. (Ara: Subramianiam v Public Prosecutor (1956) 1.W.L.R.956 at 969, PC).2 Fir-rapport odjern m'hemmx xi allegazzjoni bħalma ma għamlet ST fil-każ 'Al-khawaja vs UK' jew xi sitwazzjoni simili għal dak li aċċettat il-Qorti Kostituzzjonali. Hawn għandna biss rapport li saret is-serqa, ta' xhiex, fejn u meta. Min għamel ir-rapport mhux Malti, ma semma lil ebda persuna bħala suspettat, u ma jistax joqgħod jinġieb Malta biex jikkonferma li saret serqa ta' laptop. Terġa' min għamel irrapport ma joqgħodx f'xi pajjiż fil-viċin.

26. Għalhekk il-Qorti, wara li rat iċ-ċirkostanzi tal-każ, u wara li rat l-artikolu 599 tal-Kap 12 res applikabbli għall-Kap 9, qed tiddeċiedi li fil-proċess teżisti prova li hija ammissibbli. Ir-rapport huwa prova li saret is-serqa u ta' xejn aktar.

22. Oltre minn hekk fis-sentenza tal-Qorti Kriminali deċiża nhar l-24 t'Ottubru 2011 fil-kawża fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs Mario Azzopardi** ġie deċiż is-segwenti:

Li l-artikoli relevanti dwar il-Hearsay Rule huma l-artikoli 598 u 599 tal-Kap 12 reżi applikabbli għall-Kap 9 bl-artikolu 645 tal-Kap 9.

Il-każ li mhux l-ewwel darba li ġie ċitat b'approvazzjoni dwar il-hearsay rule f'kawżi ta' natura kriminali huwa Subramaniam v. Public Prosecutor fejn insibu dan il-kliem:
'Evidence of a statement made to a witness by a person who is not himself called as a witness may or may not be hearsay. It is hearsay and inadmissible when the object of the evidence is to establish the truth of what is contained in the statement. It is not hearsay and is admissible when it is proposed to establish by the evidence, not the truth of the statement, but the fact that it was made. The fact that the statement was made, quite apart from its truth, is frequently relevant in considering the mental state and conduct thereafter of the witness or of some other person in whose presence the statement was made.'

Jekk wieħed jimxi mal-prinċipji ta' dan il-każ allura ċerti persuni li magħhom ikun tkellem l-allegat vittma jistgħu jkunu prodotti (per eżempju, psikologu, għalliem jew social worker, il-ġenituri jew qraba fil-qrib tal-allegat vittma). Dawn jistgħu jixhdu li l-allegat vittma tassew qal hekk. Tali xhieda hija biss prova li l-allegat vittma tassew qal hekk, iżda mhux li dak li qed jgħid l-allegat vittma huwa tassew minnu. Jekk wieħed jeżamina l-ewwel sentenza tal-artikolu 599 tal-Kap 12, wieħed jista' jikkonkludi li l-hearsay rule fil-Liġi tagħna mhix daqshekk assoluta. U filfatt hekk qalet il-Qorti Kostituzzjonali hija u tiddeċiedi il- każ 'Joseph Mary Vella et versus Il-Kummissarju tal-Pulizija' (13 ta' Jannar 1988) fejn il-Qorti kkonfermat digriet tal-Prim'Awla biex jitħalla jixhed Prokuratur Legali li kien marbut bis-sigriet professjonali. Dan tħalla jixhed mingħajr ma kellu jikxef isem it-terza persuna li kienet qaltlu biex il-fatti li fuqhom kellhom jixhed il-Prokuratur Legali. Peress li d-depożizzjoni, li tista' tkun hearsay, tista' tkun prova diretta li ntqal xi ħaġa, ma tistax tiġi esklusa flistadju tal-eċċezzjonijiet preliminari.

F'dak li huma deċiżjonijiet kriminali, il-Qrati tagħna issa ilhom sew isegwu il-prattika dwar il-hearsay rule. (Ara dwar dan il-punt: Ir-Repubblika versus Meinrad

Calleja). Reċentement il-Qorti tal-Appell Kriminali diversament preseduta qalet hekk:'

> Fil-limit tal-użu li għamlet l-ewwel Qorti tal-okkorenza msemmija, ma hemm xejn irregolari. Hu ben stabbilit li waqt li prova hearsay ma hix prova tal-kontenut ta' dak li jiġi rapportat li ntqal, hi prova li dak rapportat li ntqal fil-fatt intqal fiċ-ċirkostanzi, data, post u ħin li ntqal u in kwantu tali hi ċirkostanza li meħuda ma' provi u ċirkostanza oħra tista' wkoll tikkontribwixxi għall-apprezzament li tagħmel il-Qorti.' (1 t'April 2011 'Il-Pulizija versus Fabio Schembri' preseduta mill-S.T.O. il-Prim Imħallef Dr Silvio Camilleri).

23. Apparti dan fis-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell Kriminali fil-kawża fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs Angelus Vella**, deċiża nhar it-30 ta' Lulju 2015, ir-regola dwar il-**hearsay evidence** ġiet spjegata b'dan il-mod kwantu sempliċi daqskemm ċar:

> Ilu ben stabbilit minn din il-Qorti, kif anki rilevat mill-ewwel Qorti fis-sentenza tagħha, li mhux kull relazzjoni ta' x'qal ħaddieħor tikkostitwixxi hearsay evidence iżda jekk dak rapportat hux hearsay evidence jew le jiddependi mill-użu li wieħed jippretendi li jsir minn dak rakkontat. Jekk dak rakkontat jiġi preżentat bħala prova tal-kontenut tiegħu allura dak ikun hearsay evidence u bħala tali inammissibbli iżda jekk dak rakkontat jiġi preżentat mhux bħala prova tal-kontenut tiegħu iżda bħala prova li dak li ntqal verament intqal fiċ-ċirkostanzi ta' data, post u ħin li fihom intqal allura dan ma jkunx hearsay evidence u huwa ammissibbli għal ċerti għanijiet legali legittimi bħal sabiex tiġi kontrollata x-xiehda diretta tax-xhud li l-kliem tiegħu ikun qiegħed jiġi rapportat jew, fiċ-ċirkostanzi idoneji, anki sabiex tiġi korroborata xiehda diretta oħra.

24. Illi l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi tal-provi primarjament f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li l-Qorti tal-Maġistrati tkun fl-aħjar qagħda tqis il-provi kollha għax, normalment, tkun għexet personalment il-proċess quddiemha. Hija tkun setgħet tara u tisma' lix-xiehda jixhdu quddiemha - ħaġa li din il-Qorti ma kellhiex l-opportunita li tagħmel. U għalhekk huwa għaqli li l-Liġi tħalli prinċipalment dan l-eżerċizzju ta' analiżi u apprezzament tax-xiehda tax-xhieda f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati; liema eżerċizzju huwa importanzi ħafna u li din il-Qorti ttih il-piż li jixraqlu, in kwantu ma jistax jiġi disturbat kif ġieb u laħaq.

25. Anke fejn il-Qorti tal-Maġistrati, għal xi raġuni jew oħra, ma tkunx semgħet ix-xhieda kollha hi stess, xorta waħda l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi u deċiżjoni dwar il-fatti f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Il-Qorti tal-appell xorta tibqa' Qorti tat-tieni grad, biex, fil-każijiet appellati tara jekk u safejn il-Qorti tal-Maġistrati setgħetx legalment u raġonevolment tasal għall-konklużjonijiet milħuqa minnha in bażi għall-dawk il-provi u l-argumenti legali miġjuba quddiemha. Biss, kif intqal, din il-Qorti ma taqbadx u tibdel id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati kif ġieb u laħaq, u dan għar-raġuni miġjuba fil-kawża **Il-Pulizija vs Lorenzo Baldacchino** deċiża mill-

Qorti Kriminali bħala Qorti tal-Appell deċiża nhar it-30 ta' Marzu 1963 mill-Imħallef William Harding fejn intqal is-segwenti:

> Ma hemmx bżonn jinghad li l-komportament tax-xhud (demeanour) hu fattur importanti ta' kredibilita (ara Powell, On Evidence, p. 505), u kien, ghalhekk, li inghad mill-Qrati Ingliżi segwiti anki mill-Qrati taghna, illi "great weight should be attached to the finding of fact at which the judge of first instance has arrived" (idem, p. 700), appuntu ghaliex "he has had an opportunity of testing their credit by their demeanour under examination".

26. In definittiva, kif intqal minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-sentenza **Il-Pulizija vs. Vincent Calleja** deċiża nhar is-7 ta' Marzu 2002 din il-Qorti, bħala Qorti ta' reviżjoni tas-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati ma terġax tagħmel ġudizzju ġdid fuq il-każ f'dak li għandu x'jaqsam mal-valutazzjoni u evalwazzjoni tal-fatti tal-każ, iżda tillimita biss ruħha biex tara jekk id-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati kienetx "unsafe and unsatisfactory" fuq il-bażi tar-riżultanzi li jkollha quddiemha dik il-Qorti. B'hekk din il-Qorti ma tistax tissostitwixxi d-deċiżjoni tal-Qorti tal-Maġistrati sakemm id-deċiżjoni ta' dik il-Qorti ma tkunx "unsafe and unsatisfactory". Jiġifieri jekk din il-Qorti tara li l-Qorti tal-Maġistrati setgħet legittimament u raġonevolment tasal għall-konklużjonijiet li waslet għalihom fuq il-bażi tal-provi u tal-argumenti legali li kellha quddiemha, allura din il-Qorti ma tistax taqbad u tibdel il-konklużjonijiet ta' dik il-Qorti – anke jekk il-Qorti tal-Appell Kriminali setgħet kienet tasal għal konklużjoni differenti minn dik milħuqa mill-Qorti tal-Maġistrati.

E. IL-KUNSIDERAZZJONIJIET TA' DIN IL-QORTI

27. Illi nhar il-15 ta' Frar 2013, il-Pulizija tal-Iskwadra ta' kontra d-droga kellhom informazzjoni illi kienet sejra ssir konsenja ta' droga u li persuna bl-isem ta' Jotham SALIBA kien involut. Illi dan l-istess SALIBA kien ilu jiġi segwit mill-Pulizija b'rabta ma' investigazzjonijiet li kienu għaddejjin min-naħa tagħhom b'rabta man-negozju tal-ispaċċ illegali. Illi fuq din l-informazzjoni illi daħlet lill-Pulizija, il-Pulizija bdew josservaw ir-residenza ta' SALIBA bl-isem ta' 'Guarnic' Triq Il-President Anton Buttigieg Żejtun, fejn għall-ħabta tad-9.30pm Jotham SALIBA deher ħiereġ mir-residenza tiegħu u jirkeb ġo vettura tal-għamla Peugeot bin-numru ta' reġistrazzjoni EBI 348 u huma segwewh fejn setgħu josservaw kif l-ewwel niżel l-akwati tal-Marsa u Ħal Qormi u mbagħad tela' lejn l-ajruport.

28. Hekk kif wasal l-ajruport, SALIBA deher jidħol jixtri ċikkulata u deher ukoll riesaq lejn magna tas-sigaretti. Biex hekk kif imbagħad reġa' daħal ġewwa l-vettura tiegħu, il-Pulizija waqqfuh u għamluhulu tfittxija kemm fuq il-persuna tiegħu kif ukoll fil-vettura tiegħu. Minn din it-tfittixija rriżulta illi fuq il-persuna tiegħu sabu bott abjad kontenenti 50 pillola ħadra suspettata droga ecstasy kif ukoll pakkett sigaretti Pall Mall minn ġewwa l-bieba tal-vettura li kien fih borża trasparenti b'47 pillola oħra ta' lewn aħdar suspettata droga ecstasy. Fil-vettura nstabet ukoll biċċa plastikk ta' lewn trasparenti b'sustanza bajda suspettata droga kokajina u pillola roża suspettata droga ecstasy. Minn fuq il-persuna tiegħu ġew elevati wkoll telefon ċellulari tal-għamla Samsung S3 u somma flus fl-ammont ta' Ewro 95.

29. Minn hemmhekk il-Pulizija rrikorrew fir-residenza ta' SALIBA fejn wara tfittxija illi saret fil-preżenza tiegħu, ġewwa kexxun fil-kamra tas-sodda tiegħu sabu kontenitur ta' Tic Tac kontenenti 10 pilloli suspettati ecstasy fejn tlieta minnhom kienu ta' kulur blu, tlieta ta' kulur aħdar ċar, tlieta ta' kulur aħdar skur u oħra ta' kulur oranġjo. Ġew misjuba u sussegwentement elevati wkoll borża trasparenti kontenenti sustanza ta' lewn abjad suspettata droga kokajina u borża ħaxix suspettat cannabis grass. Il-Pulizija sabu wkoll somma flus fl-ammont ta' elf mija u għoxrin euro (€1120).

30. Il-Pulizija pproċedew bl-arrest ta' SALIBA fejn huwa rrilaxxja żewġ stqarrijiet. Sussegwentement nhar is-17 ta' Frar 2013 tressaq quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali u nhar id-29 ta' Mejju 2019 huwa nstab ħati tal-imputazzjonijiet (a), (b) u (ċ) filwaqt li ġie lliberat mill-imputazzjonijiet (d) u (e).

31. SALIBA appella minn din is-sentenza fejn fost oħrajn, issoleva wkoll il-kwistjoni tal-applikabbilita' tal-Artikolu 8 tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta u talab sabiex din il-Qorti tikkonverti ruħha f'Qorti dwar id-Droga. B'rabta ma' din it-talba, instemgħet il-psikologa forensi Dr. Roberta Holland u nhar id-9 ta' Jannar 2020 saret trattazzjoni mill-partijiet rigward tal-applikabbilita' tal-Artikolu 8 tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta għall-każ in diżamina u permezz ta' digriet datat 19 ta' Jannar 2020, din il-Qorti laqgħet it-talba sabiex tikkonverti ruħa f'Qorti dwar id-Droga.

32. Din il-Qorti kkonvertiet ruħa f'Qorti dwar id-Droga ai termini tal-Artikolu 8(3) tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta, u rreferiet il-każ tal-appellant għall-evalwazzjoni quddiem il-Bord ta' Riabiltazzjoni ta'

Persuni li Nqabdu bid-Droga. Fil-5 ta' Lulju 2022, il-Bord ta' Riabilitazzjoni ta' Persuni li Nqabdu bid-Droga, informaw lil din il-Qorti permezz ta' nota li l-appellant SALIBA kien miexi fit-triq it-tajba u li kien qiegħed iwettaq care plan b'andament pożittiv.

33. Din il-Qorti qieset ukoll li skont ir-relazzjoni ta' Dr. Roberta Holland li tinsab f'paġna 315 tal-atti proċesswali, din ikkonkludiet li l-appellant kien jiddependi fuq id-droga ecstasy fil-perjodu tal-kommissjoni tal-allegati reati mertu tal-proċeduri in diżamina. Għaldaqstant jista' jitqies li ġie sodisfaċentement ippruvat, fuq bażi ta' probabilita, li r-reati li tagħhom ġie mixli bihom f'dawn il-proċeduri u li minħabba fihom ġie rreferut lill-Bord, kienu sostanzjalment attriwibbli għad-dipendenza tiegħu fuq id-droga.

34. Dan ikun ifisser li l-appellant jikkwalifika għall-applikazzjoni tal-Artikolu 8(7)(8) tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta. L-Artikolu 8(7) tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta jippreskrivi li f'każ ta' sejbien ta' ħtija għar-reati lilu addebitati, jew f'dan l-istadju, f'każ fejn din il-Qorti tikkonferma d-deċiżjoni ta' sejbien ta' ħtija tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta), hija tkun tista' ma timponix il-piena mandatorja ta' priġunerija effettiva u minflok timponi piena alternattiva taħt il-Kapitolu 446 tal-Liġijiet ta' Malta jew piena karċerarja b'effetti sospiżi ai termini tal-Artikolu 28A tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta. Dan allura jikkostitwixxi deroga għal dak preskritt fis-segwenti dispożizzjonijiet tal-liġijiet dwar id-droga:

(i) Għal dak li jirrigwarda l-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta, il-proviso li jinsab minnufih taħt l-Artikolu 120A(7) tal-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta b'referenza għal dawk ir-reati kkontemplati fis-subinċiżi 2(a)(i) u b(i)[9] u fil-proviso li jinsab taħt l-Artikolu 120(1B)[10] tal-imsemmi kapitolu għal dak li jirrigwarda l-importazzjoni f'ċirkostanzi li juru li dik id-droga kienet għall-użu esklussiv tal-ħati.

(ii) Għal dak li jirrigwarda l-Kapitolu 101, il-proviso li jinsab minnufih taħt l-Artikolu 22(9) tal-Kapitolu 101 tal-Liġijiet ta' Malta b'referenza għar-reati kkontemplati fis-subinċiżi 2(a)(i) u

[9] Id-dispożizzjonijiet tal-artikoli 21 u 28A tal-Kodiċi Kriminali u d-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il-Probation ma jkunuxapplikabbli dwar xi persuna misjuba ħatja ta' reat kif imsemmi fis-subartikolu (2)(a)(i) jew (b)(i). Hekk li skont it-tieni proviso, id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 120A(7) l-ewwel proviso, ma japplikawx lanqas f'każ hekk imsejjaħ 'trafficking by sharing'.

[10] Iżda fil-każ ta' importazzjoni f'dawk iċ-ċirkostanzi li l-Qorti tkun sodisfatta li dik l-importazzjoni kienet għall-użu esklussiv tal-ħati, id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il- Probation kif ukoll l-artikolu 21 tal-Kodiċi Kriminali, ma jgħoddux

2(b)(i) tal-istess[11] u l-proviso li jinsab taħt l-Artikolu 22(1B) tal-istess.[12]

35. Minkejja li l-appellant ressaq it-talba ai termini tal-Artiklu 8 tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta, huwa ma rrinuzjax għall-aggravji tiegħu fuq il-mertu u għalhekk din il-Qorti qabel xejn jeħtieġ li twettaq il-funzjonijiet tagħha bħala Qorti ta' Reviżjoni sabiex tistħarreġ jekk il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħetx legalment u raġonevolment tasal għad-deċiżjoni ta' ħtija fil-konfront tal-appellant għall-imputazzjonijiet indikati bħala (a), (b) u (ċ).

36. Fl-ewwel imputazzjoni, l-appellat ġie mixli bil-pussess aggravat tad-droga ecstasy bi ksur tad-dispożizzjonijiet tal-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta. L-appellant instab fil-pussess ta' ftit iktar minn mitt pillola ecstasy, uħud minnhom jinstabu fil-pussess tiegħu meta ġie mwaqqaf fl-ajruport ta' Malta nhar il-15 ta' Frar 2013 u oħrajn fir-residenza tiegħu. Il-kwantita' ta' droga misjuba fil-pussess tal-ġudikabbli hija prova ndizjarja li waħidha tista', skont iċ-ċirkostanzi tal-każ, tkun suffiċjenti sabiex jitqies integrat ir-reat ta' pussess aggravat anke jekk il-kwantita' tad-droga misjuba ma tkunx taqbeż il-linji gwida misjuba fir-Raba' Skeda tal-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta.

37. Il-kwantita ta' pilloli misjuba fil-pussess tal-appellant kienet għolja biżżejjed li ma tiġix kunsidrata awtomatikament li kienet għall-użu personali tiegħu. Meta l-ammont ma jkunx wieħed li normalment wieħed jassoċja ma' użu personali, ikun jispetta lill-imputat fuq bażi ta' probabilita' li jipprova li dik id-droga kienet għall-użu esklussiv tiegħu. Din il-prova tista' tkun tirreferi għal ċirkostanzi varji, fosthom, ad eżempju, prova li turi dipendenza akuta u qawwina tal-ġudikabbli biex b'hekk il-kwantita' misjuba fil-pussess tiegħu tkun iġġustifikata u ssostanzjata. Fl-appell kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs. Brian Caruana** deċiż nhar it-23 ta' Mejju 2002, ġie rilevat is-segwenti:

> Kull kaz hu differenti mill-iehor u jekk jirrizultawx ic-cirkostanzi li jwasslu lill-gudikant ghall-konvinzjoni li droga misjuba ma tkunx ghall-uzu eskluzziv tal-akkuzat fl-ahhar mill-ahhar hija wahda li jrid jaghmilha il-gudikant fuq il-fattispecji li jkollu quddiemu u ma jistax ikun hemm xi "hard and fast rule" x'inhuma dawn ic-

[11] d-dispożizzjonijiet tal-artikoli 21 u 28A tal-KodiċiKriminali u d-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il-Probationma jkunuxapplikabbli dwar xi persuna misjuba ħatja ta' reat kif imsemmi fis-subartikolu (2)(a)(i) jew fis-subartikolu (2)(b)(i): Hekk li skont it-tieni proviso, id-dispożizzjonijiet tal-Artikolu 22(9) l-ewwel proviso, ma japplikawx lanqas f'każ hekk imsejjaħ 'trafficking by sharing'.

[12] Iżda fil-każ ta' koltivazzjoni jew importazzjoni f'dawk iċ-ċirkostanzi li l-Qorti tkun sodisfatta li dik il-koltivazzjoni jewimportazzjoni kienet għall-użu esklussiv tal-ħati, id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar Il-Probation kif ukoll l-artikolu 21 tal-Kodiċi Kriminali ma jgħoddux.

> cirkostanzi indikattivi. Kollox jiddependi mill-assjem tal-provi u mill-evalwazzjoni tal-fatti li jaghmel il-gudikant u jekk il-konkluzzjoni li jkun wasal ghaliha il-gudikant tkun perfettament raggungibbli bl-uzu tal-logika u l-buon sens u bazata fuq il-fatti, ma jispettax lil din il-Qorti li tissostitwiha b'ohra anki jekk mhux necessarjament tkun l-unika konkluzzjoni possibbli.

38. Fl-appell kriminali **Il-Pulizija vs. Marius Mallia** deċiż fit-12 ta' Mejju 2005, ġie ritenut illi:

> Il-principju regolatur f'dawn il-kazijiet hu li l-Qorti trid tkun sodisfatta lil 'hinn minn kull dubbju dettat mir-raguni w a bazi tal-provi li jingabu mill-prosekuzzjoni li l-pussess tad-droga in kwistjoni ma kienx ghall-uzu esklussiv (jigifieri ghall-uzu biss) tal-pussessur. Prova, ossia, cirkostanza wahda f'dan ir-rigward tista', skond ic-cirkostanzi tal-kaz, tkun bizzejjed. (Ara App. Krim. **Il-Pulizija vs. Carmel Degiorgio** [26.8.2998]. Meta l-ammont tad-droga ikun pjuttost sostanzjali, din tista' tkun cirkostanza li wahedha tkun bizzejjed biex tissodisfa lill-Qorti li dak il-pussess ma kienx ghall-uzu esklussiv tal-hati. (Ara App. Kriminali **Il-Pulizija vs. Carmel Spiteri** [2.9.1999].

39. Bl-istess mod l-appell kriminali **Il-Pulizija vs. Jason Mallia** deċiż nhar it-2 ta' Settembru 1999:

> Dak li l-ligi tirrkejedi hu li jigu pruvati cirkostanzi li jissodisfaw lill-Qorti sal-grad tal-konvinciment morali "li dak il-pussess ma kienx ghall-uzu esklussiv tal-hati."

40. Illi l-appellant ma jikkontestax il-fatt li nstabu fil-pussess tiegħu kwantita' ta' pilloli ecstasy li taqbeż il-mitt pillola u lanqas qiegħed jikkonstesta li dawn huma tiegħu. Anzi hu qiegħed jilqa' għat-teżi tal-Prosekuzzjoni billi jinsisti li dawk il-pilloli kienu kollha għall-użu personali tiegħu minħabba li f'weekend huwa kien joħroġ il-Ġimgħa, is-Sibt u l-Ħadd u kien jieħu medja ta' tletin pillola f'kull lejl. Jgħid ukoll meta xehed viva voce quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) li huwa kien inqabad bi kwantita' daqstant kbira fuq il-persuna tiegħu (50 pillola fil-bott u 47 pillola f'pakkett tas-sigaretti tal-marka Pall Mall) għaliex kien sab jixtri bl-ingrossa bil-prezz ta' Ewro 2 -il waħda minflok Ewro 10 u kien nesa' dakinhar iħallihom id-dar qabel ma ħareġ u tela' sal-ajruport. Huwa jsostni li dawn il-pilloli huwa kien xtrahom minn Ħal Qormi dakinhar wara x-xogħol, wara nofs in-nhar u li dakinhar tal-15 ta' Frar 2013 huwa kien qiegħed l-ajruport sabiex jixtri s-sigaretti u biċċa ċikkulata u li wara kien sejjer id-dar jinħasel u jbiddel sabiex joħroġ u kellu wkoll jgħaddi għal xi ħabiba tiegħu.

41. Din il-verżjoni tal-appellant ma ġietx emnuta mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) b'mod partikolari meta qabblitha b'reqqa mal-messaġġi estratti mit-telefon ċellulari li ġie elevat lill-appellant mill-Pulizija dakinhar tal-15 ta' Frar 2013. Il-kuntest u l-kliem użat f'dawn il-messaġġi bl-ebda tiġbid tal-immaġinazzjoni ma jistgħu jitqiesu li

jirreferu għal CDs jew biljetti. Messaġġi bħal dawk li jirreferu għall-skambju ta' 'stuff', 'in need of something for tonight', 'some vitamins to keep him alert', 'only two naħseb', 'you have other things on the menu', 'they are the strongest around at the moment', 'they seem a lot nicer than what used to go around', 'convinced a person tp get some sweets', 'white printing papers..just to be clear we're talking about the nose hux?', 'I'm hoping to meet up with you tonight to get a few magic things', diffiċli jirreferu għal CD's jew biljetti. Huwa ġergo li tipikament jintuża fil-qasam tal-abbuż mid-droga bejn spaċċatur u utent.

42. Hemm messaġġi li ssemmi wkoll il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) li juru kif nhar il-15 ta' Jannar 2013 kien l-appellant stess li ssuġġerixxa lil ċertu Matthew Grech sabiex jiltaqgħu t-terminal tal-ajruport sabiex l-appellant iforni lil dan Matthew Grech 'some sweets'. F'dan ir-rigward din il-Qorti , oltre għall-fatt li tqis indubitat kif b''some sweets' ma kienx qiegħed jirreferi għall-CDs tal-band tal-appellant jew għal biljetti, tqis ukoll li mhix kumbinazzjoni illi l-ajruport kien jintuża' mill-appellant bħala lok għall-iskambju tal-merċi li tkun hekk ġiet ordnata lilu.

43. U l-messaġġ li jirreferi għal "something for my nose" u "white printing papers" li jinsab iċċitat mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) f'paġna 13 tas-sentenza; daqskemm f'paġna 15 tal-istess l-appellant SALIBA jiddistingwi bejn it-"terra u rota" fejn "Rota 10 u l oħra 60" ma jħallu ebda dubju f'moħħ din il-Qorti dwar il-fatt li l-appellant kien qiegħed jirreferi għad-droga ecstasy u kokaina. L-appellant bl-ebda mod ma kkonvinċa lil Qorti tal-Maġistrati, jew lil din, li dak iż-żmien huwa kellu xi negozju tar-roti, jew attivita ta' tqassim tal-ħelu jew li kien ibiegħ it-tissues għall-imnieħer jew karti bojod għall-istampar!

44. Diffiċilment ukoll jinsorġi dubju jekk il-messaġġi misjuba fuq it-telefon ċellulari tal-appellant – 99442948 – li kienu ndirizzati propju lill-appellant kienu jittrattaw bejgħ ta' CDs tal-band tiegħu jew il-bejgħ ta' biljetti ghall-parties. L-appellant lanqas ma jagħti spjegazzjoni konvinċenti sal-livell tal-probabli illi ma kienx jaf li s-suġġett skambjat f'dawn il-messaġġi kien l-akkwist tad-droga mingħandu:

> Xhud: Dak xi ħadd li ltqajt miegħu pero żgur li biex jiċċajta qal hekk għax one jekk xi ħadd vera jrid l-affarijiet mhux ser jiktiblek hekk, something for the nose.....dak ħallejtu biex jaqta' qalbu u ma jibqax ikellimni hux. Għalhekk jiġifieri. Ħsibtu xi ħadd biex bil-Malti jiġbidli saqajja ħa.

45. Biss, din il-Qorti tislet illi r-risposta tal-appellant għal dak li bgħatlu jistaqsi ċertu Damian Booth ma kinitx waħda fejn dan kien jidher illi kien qiegħed jeħles minnu iżda dan sa prova jaqdieh għaliex qallu "I do not have but I will ask arpund **and let you know".**[13]

46. Daqstant ieħor ma tagħmilx sens l-ispjegazzjoni illi ta l-appellant fix-xhieda tiegħu f'paġna 185 b'referenza għal dak il-messaġġ li jitkellem dwar il-'ħut' mibgħut nhar is-26 ta' Jannar 2013 minn ċertu Kirsten:

> Aw sieħbi tani n-numru tiegħek Kris jien dak tal-bieraħ li tajtek il-ħut. Jista' jkun iknkellmek jekk mhux illum din il-gigħa (recte:ġimgħa) għax il-ħut intogħgob'

47. Dwar dan il-messaġġ l-appellant jgħid li huwa kien xtara l-ħut minn Marsaxlokk mingħand il-ħabib tiegħu li għandu kumpanija tal-ħut. Biss, kien dan Kirsten li kkummenta fuq kemm dal-"ħut" kien intgħoġob u li minħabba f'hekk kellu jkellem lill-appellant "jekk mhux illum din il-ġimgħa". Dan l-istess Kirsten ukoll isemmi isem familjari, dak ta' ċertu Chris liema persuna din il-Qorti, bħal Qorti tal-Maġistrati (Malta) qabilha tirrileva li jerġa jitfaċċa fi skambju ta' messaġġi mal-appellant nhar it-18 ta' Jannar 2013, il-21 ta' Jannar 2013, il-25 ta' Jannar 2013, is-26 ta' Jannar 2013, it-2 ta' Frar 2013, l-4 ta' Frar 2013, il-5 ta' Frar 2013, is-6 ta' Frar 2013, fejn id-diskors kien jitratta konversazzjonijiet dwar ksib ta' 'dawk', flejjes miġbura, bejgħ ta' 'dawk' u f'liema kwantita', 'stocktaking bomba' fost oħrajn.[14] Ukoll, huma u jitkelmu flimkien, jiġi rilevat kif l-appellant SALIBA u Chris Vella jirreferu għal xulxin bħala 'partners' u m'hemmx referenza fl-atti proċesswali li dan Vella seta' kien parti mill-band tal-appellant.

48. Hekk ukoll din il-Qorti tosserva kif l-appellant ma kienx konvinċenti lanqas fl-ispjegazzjoni ta' kif instab dak l-ammont tad-droga fuq il-persuna tiegħu dakinhar tal-15 ta' Frar 2013 fejn f'foljo 160-161 tax-xhieda tiegħu l-appellant isostni li dik id-droga kienet ilha hemmhekk fil-vettura tiegħu minn qabel, minn meta mar jixtrieha wara x-xogħol u kien nesihom hemm:

> Imbagħad jien mort id-dar biex norqod għax trid torqod biex tipprepara għall-weekend u nsejthom fil-karozza. Imbagħad ħriġt, sibthom fil-karozza għidt ara x'għamilt jiena, qbadt u mort nerġa neħodhom kollha d-dar u fil-fatt ken sejjer id-dar meta waqqfuni...

[13] Enfasi ta' din il-Qorti.
[14] Għall-aktar dettall issir referenza għall-paġni 15 et seq' tas-sentenza appellata.

49. Magħdud dan kollu, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħet legalment u raġonevolment issib ħtija fl-appellant SALIBA għal din l-ewwel imputazzjoni miġjuba kontra tiegħu.

Ikkunsidrat

50. Għal dak li jirrigwarda l-imputazzjonijiet (b) u (ċ), jirriżulta li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) waslet għall-deċiżjoni ta' sejbien ta' ħtija abbażi tad-dikjarazzjonijiet illi rrilaxxja l-istess appellant SALIBA fejn huwa qatt ma ċaħad illi kien 'user' anki tad-droga cannabis u tad-droga kokajina. Jiġi ribadit li f'dan il-każ l-appellant ma kkontestax l-istqarrijiet rilaxxjati minnu fi żmien fejn meta rrilaxxjahom ma kellux il-jedd tal-assistenza legali ukoll matul ir-rilaxx tal-istqarrijiet tiegħu. Anzi sa' ċertu punt id-Difiża tiegħu kienet ukoll straħet fuq il-posizzjoni li huwa assuma f'dawk l-istqarrijiet, kif ukoll jidher meta huwa xehed quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta). Fl-istqarrija tiegħu magħmula fis-16 ta' Frar 2013 l-appellant stqarr:

> Inti tabbuża minn xi droga? Jiġifieri tabbuża minn xi tip ta' droga?
> Iva.
> X'tip jew tipi ta' droga tieħu?
> Ecstasy, LSD ftit kultant u cannabis ukoll. Prinċipalment ecstasy.
> Cannabis jew resin?
> Grass.
> Qadt ħadt xi top (recte: tip) ta' droga barra dawn li semmejna?
> Iva coke.
> Jiġifieri kokajna?
> Iva kokaina.

51. Iżda indipendentement minn dawn l-istqarrijiet, mill-atti jirriżulta li f'dan il-każ, instabet kwantita żgħira ta' droga cannabis fir-residenza tiegħu skont ix-xhieda ta' PS 1220 u PC 1550. Ukoll waqt it-tfitxija fil-vettura misjuqa minnu, kienet instabet ukoll borża bi traċċi ta' droga kokajina. Meqjusa dawn is-sejbiet mal-evidenza l-oħra, b'mod partikolari dik forensika meħuda mill-messaġġi testwali misjuba maħżuna fil-mobile phone tiegħu, din il-Qorti tqis li l-Qorti tal-Maġistrati (Malta) setgħet legalment u raġonevolment issibu ħati ta' dawn l-imputazzjonijiet ukoll b'mod tali li din il-Qorti ma tqisx li għandha bażi sabiex tiddisturba d-diskrezzjoni tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) f'dan ir-rigward.

Kunsiderazzjonijiet dwar il-Piena

52. In kwantu għall-piena inflitta mill-Qorti tal-Maġistrati, huwa prinċipju ormai stabbilt li f'materja ta' appell minn piena, sabiex Qorti tal-Appell tibdel il-piena li tkun erogat l-ewwel Qorti, dan tagħmlu biss fl-eventwalita' li jirriżultalha li tali piena tkun żbaljata fil-prinċipju jew manifestament eċċessiva. Hekk ġie mistqarr mill- Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri) fil-kawża fl-ismijiet **The Republic of Malta vs. Kandemir Meryem Nilgum and Kucuk Melek** deċiża nhar il-25 t'Awissu 2005:

> It is clear that the first Court took into account all the mitigating as well as the aggravating circumstances of the case, and therefore the punishment awarded is neither wrong in principle nor manifestly excessive, even when taking into account the second and third grounds of appeal of appellant Melek. As is stated in Blackstone's Criminal Practice 2004 (supra):
>
> "The phrase 'wrong in principle or manifestly excessive' has traditionally been accepted as encapsulating the Court of Appeal's general approach. It conveys the idea that the Court of Appeal will not interfere merely because the Crown Court sentence is above that which their lordships as individuals would have imposed. The appellant must be able to show that the way he was dealt with was outside the broad range of penalties or other dispositions appropriate to the case. Thus in Nuttall (1908) 1 Cr App R 180, Channell J said, 'This court will...be reluctant to interfere with sentences which do not seem to it to be wrong in principle, though they may appear heavy to individual judges' (emphasis added). Similarly, in Gumbs (1926) 19 Cr App R 74, Lord Hewart CJ stated: '...that this court never interferes with the discretion of the court below merely on the ground that this court might have passed a somewhat different sentence; for this court to revise a sentence there must be some error in principle."
>
> Both Channell J in Nuttall and Lord Hewart CJ in Gumbs use the phrase 'wrong in principle'. In more recent cases too numerous to mention, the Court of Appeal has used (either additionally or alternatively to 'wrong in principle') words to the effect that the sentence was 'excessive' or 'manifestly excessive'. This does not, however, cast any doubt on Channell J's dictum that a sentence will not be reduced merely because it was on the severe side – an appeal will succeed only if the sentence was excessive in the sense of being outside the appropriate range for the offence and offender in question, as opposed to being merely more than the Court of Appeal itself would have passed." This is also the position that has been consistently taken by this Court, both in its superior as well as in its inferior jurisdiction.

53. Mill-banda l-oħra din il-Qorti trid tagħmel l-evalwazzjoni tagħha dwar jekk il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) applikatx piena li kienet manifestament eċċessiva meta wieħed jieħu kont ukoll tal-aspetti retributtivi u preventivi tas-sentenza emessa minnha. Kif intqal aktar il-fuq fl-appell Kandemir u li ġie wkoll imbagħad ribadit fl-appell superjuri **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Marco Zarb**, deċiża nhar il-15 ta' Diċembru 2005, din il-Qorti bħala Qorti ta' appell ma tiddisturbax

is-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-ewwel istanza sempliċiment għaliex kienet tippreskrivi piena li kienet għola minn dik li din il-Qorti kif komposta kienet kieku tagħti kieku kienet hi li qegħda teroga l-piena. Biex l-appell jirnexxi, kien meħtieġ li l- appellant juri li l-piena mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati kienet toħroġ barra mill-parametri tal-piena jew miżuri applikabbli għall-każ. Din il-Qorti ma tinterferix ma pieni li ma jkunux jidhru li huma żbaljati fil-prinċipju, għalkemm ikunu jidhru li huma pieni ħorox għal xi Ġudikanti.

54. Biex piena mogħtija minn Qorti tal-Ewwel Istanza tkun tista' tiġi mibdula jrid jiġi pruvat li kien hemm xi żball fil- prinċipju wara l-emanazzjoni ta' dik il-piena. Il-Qorti tal-Appell Kriminali fl-Ingilterra żviluppat ukoll il-kunċett ta' sindakabilita tal-piena tal-Qorti tal-Ewwel Istanza fil-każ li din tkun eċċessiva jew manifestament eċċessiva. Biss dan ma jfissirx li sempliċiment għax sentenza tkun tidher li hija fuq in-naħa aktar severa din tkun tissodisfa dan it-test tal-eċċessivita jew eċċessivita manifesta. Anzi dik il-Qorti ttenni li appell fuq tali piena jkun jista' jiġi milqugħ jekk jirriżulta li s-sentenza tkun barra l-parametri tal-piena li tkun applikabbli għall-offiża in kwistjoni u għaċ-ċirkostanzi tal-ħati u mhux għaliex tkun piena li tkun għola minn dik li kieku l-Qorti tal- Appell kienet teroga għall-każ in kwistjoni. Dawn il-prinċipji ġew ukoll imħadnin minn din il-Qorti, kolleġjalment komposta fis-**sentenza Ir-Repubblika ta' Malta vs Carmen Butler et** deċiża nhar is-26 ta' Frar 2009 fejn ġie mistqarr ukoll is-segwenti:

> Fil-verita`, dawn il-principji huma rifless tal-principju l-iehor li meta jkun hemm sentenza li tigi appellata mill-hati, il-Qorti tal-Appell Kriminali, bhala regola, ma tiddisturbax il-piena erogata mill-ewwel qorti sakemm dik il-piena ma tkunx manifestament sproporzjonata jew sakemm ma jirrizultax li l-ewwel qorti tkun naqset milli taghti importanza lil xi aspett partikolari tal-kaz (u anke, possibilment, lil xi cirkostanza sussegwenti ghas-sentenza ta' l-ewwel qorti) li kien jincidi b'mod partikolari fuq il- piena. S'intendi, kif diga` nghad, "sentencing is an art rather than a science" u wiehed ma jistax jippretendi xi precizjoni matematika jew identita` perfetta fit-tqabbil tal- fatti ta' kaz ma' iehor jew tal-piena erogata f'kaz ma' dik erogata f'kaz iehor.

55. Il-ġurisprudenza prevalenti f'dan il-kuntest, tgħallem li meta Qorti tiġi biex teroga piena trid tieħu kont taċ-ċirkostanzi kollha li jsawru l-każ, jiġifieri dawk tal-vitmi, l-interessi tal-komunita kollha kemm hi, kif ukoll dawk tal-ħati. F'dan is-sens, kemm il-ġurisprudenza lokali kif ukoll dik Ingliża tistabbilixxi li fl-eżerċiżżju ta' reviżjoni imħolli lilha, il-Qorti tal-Appell Kriminali trid tistħarreġ appell fuq il-piena inflitta kemm billi tqis iċ-ċirkostanzi kollha prevalenti li l-Qorti tal-Ewwel Istanza setgħet kienet f'qagħda li tara, kif ukoll, skont

kif imsemmi fis-sentenza Butler tqis anke, possibilment, lil xi ċirkostanza sussegwenti għas-sentenza ta' l-ewwel qorti.

56. Magħdud dan kollu, din il-Qorti tqis li l-piena li nfliġġiet il-Qorti tal-Maġistrati ta' tmintax-il xahar priġunerija effettiva flimkien ma' multa ta' elfejn u tliet mitt euro (€2300) kienet taqa' fil-parametri preskritti mil-Liġi; lanqas ma hija manifestament sproporzjonata jew eċċessiva jew żbaljata fil-prinċipju.

57. L-appellant isemmi wkoll il-fattur ta' trapass taż-żmien bħala li għandu jimmilta favur temperament fil-piena. Huwa veru li hemm ġurisprudenzja li tikkontempla tnaqqis fil-piena fejn dan id-dilungar tal-proċeduri penali ma jkunx għall-raġunijiet imputabbli lill-ħati,[15] għalkemm dan it-trapass taż-żmien ma jnaqqas xejn mir-responsabilita' kriminali tal-ħati.[16]

58. F'dan il-każ, il-Pulizija mill-ewwel resqet lill-appellant quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) wara s-sejba tad-droga mertu ta' dawn il-proċeduri u l-andament tal-kawża quddiem il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) qatt ma kien ostakolat minn xi dilungar imputabbli lill-Prosekuzzjoni. Il-ġbir tax-xiehda ingħalaq fi żmien tmien xhur mill-bidu tal-kawża kontra l-imputat appellant. Fit-12 ta' Frar 2014 l-appellant beda jistrada d-difiża tiegħu, u f'dik is-seduta talab differiment biex jipprepara għad-difiża. Fis-seduta ta' nhar it-30 ta' April 2014 id-Difiża tellgħet biss xhud wieħed in kontro-eżami biex imbagħad fis-seduta ta' wara tad-9 ta' Lulju 2014, il-Qorti ġiet infurmata li d-Difiża tal-appellant kienet indisposta u s-smiegħ tal-kawża ġie mħolli għall-14 ta' Novembru 2014. Fis-seduta tal-14 ta' Novembru 2014, ma sar xejn mid-Difiża u s-seduta ġiet differita għad-data tat-18 ta' Marzu 2015 f'liema data d-Difiża talbet differiment għaliex ma kinetx laħqet kelmet lill-imputat SALIBA. Nhar is-6 ta' Lulju 2015 il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) iddiferiet is-smiegħ tal-kawża għall-aħħar darba għad-data tal-14 ta' Diċembru 2015 fejn għall-darba oħra fuq talba tad-Difiża kien hemm differiment għad-data tas-6 ta' April 2016. L-appellant SALIBA xehed fis-6 ta' April 2016 u wara din id-data kien biss fil-5 ta' April 2017, **u għalhekk sena wara li xehed l-imputat appellant** li d-Difiża ddikjarat li kienet għalqet il-provi tagħha.

[15] **Il-Pulizija vs. Nicola Farrugia et** deċiża mill-Qort tal-Appell Kriminali nhar it-2 ta' Ottubru 2002 u **Il-Pulizija vs. Geoffrey Azzopardi** deċiża nhar id-29 ta' Jannar 2001.
[16] **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Joseph Attard** deċiża nhar l-24 ta' Lulju 2000 u **Ir-Repubblika ta' Malta vs. Joseph Attard u Angelo Attard** deċiża nhar l-24 ta' Lulju 2000.

59. Il-Qorti ddiferiet il-kawża għas-sentenza għad-data tad-9 ta' Ottubru 2017. Imbagħad fid-9 ta' Ottubru 2017 id-Difiża reġgħet talba differiment ieħor u fis-seduta ta' nhar l-10 ta' Jannar 2018 id-difiża għamlet talbiet ulterjuri b'rabta mal-analiżi tal-purita tas-sustanza MDMA fil-pilloli li nstabu fil-pussess tal-appellant għal liema talba l-Qorti tat provvediment nhar is-7 ta' Mejju 2018. Wara t-trattazzjoni mill-partijiet illi seħħet nhar it-28 ta' Settembru 2018, il-Qorti tal-Maġistrati (Malta) għaddiet għas-sentenza tagħha nhar id-29 ta' Mejju 2019. Għaldaqstant dan id-dewmien kien attribwibbli eskussivament lill-appellant jew lid-Difiża tiegħu u fiċ-ċirkostanzi ma għandux igawdi tnaqqis mill-piena għad-dewmien.

60. Madanakollu, mill-banda l-oħra kemm minħabba l-konklużjonijiet tar-relazzjoni tal-Psikologa Forensi Roberta Holland mnejn irriżulta pruvat li l-appellant kien maħkum minn dipendenza fuq id-droga fiż-żminijiet rilevanti għal dan il-każ b'mod li ġie stabbilit fuq bażi ta' probabbilita li hemm rabta bejn dawn ir-reati u d-dipendenza tiegħu fuq l-istess drogi, iżda aktar minn hekk, in vista tar-rakkomandazzjonijiet pożittivi magħmula mill-Bord kif ingħad aktar 'il fuq, fis-sensi tal-Artikolu 8(7) tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta dil-Qorti tqis li f'dan il-każ għandha ssir bidla fil-piena minn dik kif oriġinarjament inflitta mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta). Dan għandu jservi ta' inċentiv għal dawk li jkunu għamlu sforz f'ħajjithom biex jippruvaw jinqatgħu mill-vizzju tal-abbuż mid-droga, skont kif jirriżulta li ġara f'dan il-każ, grazzi għall-informazzjoni mogħtija lil din il-Qorti mill-Bord ta' Rijabilitazzjoni ta' Persuni li Nqabdu bid-Droga.

DECIDE

Għal dawn ir-raġunijiet, wara li rat l-Artikolu 8(7) tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta il-Qorti qiegħda tilqa' l-appell u tirriforma s-sentenza appellata billi filwaqt li:

(i) tikkonfermaha f'dik il-parti fejn illiberat lill-appellant mill-imputazzjonijiet indikati bl-ittra (d) u (e) u

(ii) tikkonfermaha wkoll f'dik il-parti fejn sabet ħtija fl-appellant fir-rigward tal-imputazzjonijiet indikati bħala (a), (b), (ċ) u (f) rispettivament

mill-banda l-oħra

(iii) tħassarha f'dik il-parti <u>konċernanti piena karċerarja</u> ta' tmintax-il xahar priġunerija effettivi

u minflok

(iv) tikkundannah għall-istess perjodu ta' tmintax-il xahar priġunerija iżda li bl-applikazzjoni tal-Artikolu 28A tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta qiegħdin jiġu sospiżi għall-perjodu ta' sentejn mid-data ta' din is-sentenza. Il-Qorti wkoll qiegħda twissi lill-appellant bil-konsegwenzi skont il-Liġi jekk huwa jikkometti reat ieħor matul il-perjodu operattiv ta' din is-sentenza.

Altrimenti, salv għall-fejn mibdul b'din is-sentenza, il-Qorti tikkonferma s-sentenza appellata fil-kumplament tagħha.

Aaron M. Bugeja,
Imħallef